

синкретичного мистецтва, розвивається як самостійний жанр. Вона вже виконується і незалежно від процесів праці, народніх ігор та обрядів. Але основні художні особливості, що походять із найдавніших часів — ритміка, вигуки, заспіви й приспіви, діалоги й повтори, постійні епітети й звернення до природи — виявилися настільки стійкими, що пісня донесла їх аж да наших днів, ясна річ, уже багатшими змістом і довершеністю форми.

Ю.А.Працько, *ст.викладчык*

МЕСЦА І РОЛЯ ТЭХНІЧНЫХ КУРСАЎ У СІСТЭМЕ ПАДРЯХОЎКІ СТУДЭНТАЎ КУЛЬТУРАЛАГІЧНЫХ СПЕЦЫЯЛЬНАСЦЕЙ

Сфера вышэйшай прафесійнай адукацыі ў галіне культуры характарызуецца працэсамі, у якіх асноўным прадуктам апрацоўкі з'яўляецца інфармацыя ў тым ці іншым выглядзе: гук, відэа, тэкст, малюнак і інш. Практычна ні адзін чалавек не можа абысціся без радыёпрыёмніка, магнітафона, электрапрайгравальніка, тэлевізара, тэлефона. Сёння ў побыт уваходзяць відэамагнітафоны, персанальныя ЭВМ, відэакамеры, факсімільныя, ксеракапіравальныя апараты, электронныя музычныя інструменты, тэхніка аўдыёапрацоўкі. У развітых краінах назіраюцца развіццё радыёэлектроннай апаратуры, пераход да лічбавых тэхналогій апрацоўкі, перадачы інфармацыі, стварэння лічбавых сетак інтэгральнага інфармацыйнага абслугоўвання, многафункцыянальных бытавых і прафесійных тэрміналаў. Задача ў тым, каб асвоіць вядучыя і перспектыўныя тэхналогіі апрацоўкі інфармацыі.

Для таго каб забяспечыць студэнтаў культуралагічных спецыяльнасцей ведамі, якія дазвалялі б выкарыстоўваць сучасныя тэхналогіі апрацоўкі інфармацыі, на спецыяльнасці “культуралогія” выкладаюцца наступныя курсы

(гл.табліцу) па вывучэнні тэхнічных сродкаў (ТС) і тэхналогій іх выкарыстання:

Спецыялізацыя	Курс	Гадзіны		
		усяго	на лекцыі	на лаб. і практ. заняткі
Менеджмент сацыякультурнай сферы	Тэхнічныя сродкі ў прадпрымальніцтве	38	12	26
Сусветная і айчынная мастацкая культура	Тэхнічныя сродкі навучання	76	16	60
Інфармацыйныя сістэмы ў культуры	Тэхнічныя сродкі апрацоўкі інфармацыі	70	16	54

Аналізуючы назвы спецыялізацый, курсаў, запланаваныя гадзіны, можна заўважыць: значнае месца (да 75%) у іх складаюць практычныя і лабараторныя заняткі, астатнія 25% прыпадаюць на лекцыі. У межах лекцый і заняткаў прадугледжана вывучэнне тэарэтычнага матэрыялу, сучасных тэхналогій выкарыстання тэхнічных сродкаў.

Названыя курсы павінны даць студэнтам культуралагічных спецыяльнасцей тэарэтычныя веды, выпрацаваць у іх практычныя навыкі карыстання наступнымі відамі тэхнічных сродкаў: гукавымі, пракцыйнымі, фотаздымачнымі, відэа, сувязі, друку, капіравальнымі, асвятляльнымі і часткова камп'ютэрнымі. Вывучаемыя тэхнічныя сродкі дазваляюць запісваць, захоўваць, апрацоўваць, перадаваць, друкаваць розныя

від інфармацыйнага матэрыялу. Прадугледжана таксама знаёмства з тэмай “Тэхніка бяспекі пры карыстанні ТС”, дзе разглядаюцца пытанні электра- і супрацьпажарнай бяспекі.

Найбольш рознабаковы курс “Тэхнічныя сродкі апрацоўкі інфармацыі”. Ён ахоплівае ўсе метады і віды работ з ТС. Спецыялісты па інфармацыйных сістэмах павінны валодаць усімі тэхналогіямі апрацоўкі інфармацыі. Валоданне інфармацыяй, уменне яе выкарыстоўваць і апрацоўваць з’яўляецца вырашальным у рэалізацыі разнастайных пытанняў, у тым ліку ў галіне культуры. Студэнты павінны навучыцца правільна падабраць тэхнічныя сродкі для забеспячэння аптымальных псіхалагічных і фізічных умоў успрымання інфармацыйнага матэрыялу. Для таго каб эфектыўна выкарыстоўваць ТС, карыстальнікі павінны ведаць віды інфармацыйных матэрыялаў, спосабы іх вырабу, правілы захоўвання і інш. Курс “Тэхнічныя сродкі апрацоўкі інфармацыі” прадугледжвае вывучэнне тэхналогій падрыхтоўкі інфармацыйнага матэрыялу з дапамогай спецыяльных тэхнічных сродкаў дзеля далейшага іх выкарыстання ў камп’ютэрных праграмах мультымедыя.

Для стварэння інфармацыі ў выглядзе гуку выкарыстоўваюцца спецыялізаваныя тэхнічныя сродкі, што дазваляюць ажыццяўляць яго запіс, узнаўленне, апрацоўку, — магнітафон, мікшэрны пульт, гукавы працэсар, прайгравальнік кампакт-дыскаў, мікрафон.

Відэаінфармацыйныя матэрыялы могуць быць статычныя і дынамічныя. Статычныя можна атрымаць пры дапамозе наступных тэхнічных сродкаў: фотаапарата і ТС — вырабу фота, друку, ксеракопіі і інш. Дынамічныя можна стварыць пры дапамозе наступных тэхнічных сродкаў: відэакамеры, відэамагнітафона, працэсара апрацоўкі відэа ІМ, тэлевізара або манітора.

Перавага аздаецца ТС, якія дазваляюць працаваць з інфармацыяй у лічбавым выглядзе, таму што гэтыя тэхнічныя

сродкі забяспечваюць высокую якасць запісу, маюць шырокія функцыянальныя магчымасці.

Прыклады лічбавых ТС:

— гукавы запісвальны мінідыскавы апарат тыпу “SONY-380”, у якім носьбіт інфармацыі — мінідыск у выглядзе дыскеты, на якую кладзецца каля 74 хвілін аўдыёзапісу. Апарат дазваляе праводзіць аперацыі мантажу фанаграм: выразку, перастаноўку, перамяшчэнне, аб’яднанне, раздзяленне частак фанаграмы, а таксама задаваць праграму ўзнаўлення гуку ў любой паслядоўнасці;

— лічбавая камера здымкі статычных відарысаў мадэлі “Quick Take 100” мае аб’ём памяці, разлічаны на 24 кадры, якія захоўваюцца ў ёй у лічбавым выглядзе. Дапушчальная магчымасць каля 72 dpi спрыяе атрыманню высакаякасных каляровых здымкаў, якія выкарыстоўваюцца ў далейшым для стварэння мультымедычных праграм;

— відэапрацэсар тыпу “PANASONIC WJ AVE 55”, прызначаны для вырабу лінейнага мантажу відэа ў стандартах VHS і SVHS, дазваляе аб’ядноўваць відэасігнал ад чатырох крыніц, выконвае наступныя відэаэфекты:

— змену кадра рознымі спосабамі (наплыў, мікшыраванне, шторка);

— эфект “кадра ў кадры”;

— эфект замяшчэння кадраў (рып-праекцыя) і інш.

Менеджэры, кіраўнікі ўстаноў сацыякультурнай сферы таксама працуюць з тэхнічнымі сродкамі апрацоўкі інфармацыі, але курс “Тэхнічныя сродкі ў прадпрыемальніцтве” больш накіраваны на кіраўніка. Менеджэры павінны добра ведаць характарыстыкі і магчымасці тэхнічных сродкаў першай неабходнасці, тое, што знаходзіцца на сталі ў кіраўніка, што мае цяпер любая ўстанова незалежна ад сферы дзейнасці: камп’ютэр, ксеракс, факс, сучасны тэлефон. Таму курс прадугледжвае вывучэнне вылічальнай тэхнікі, тэхнічных сродкаў друку, сувязі з улікам атрыманых ведаў па курсе вылічальнай тэхнікі. Кіраўнік

павінен своечасова атрымліваць інфармацыю. Іншыя віды тэхнічных сродкаў, распаўсюджаныя ў культурных установах, фірмах і арганізацыях, якія працуюць у галіне культуры: відэатэхніка, фотатэхніка, тэхніка гукаапрацоўкі і г.д., — вывучаюцца менеджэрамі на ўзроўні азнаямлення з функцыянальнымі магчымасцямі, асноўнымі характарыстыкамі, правіламі эксплуатацыі ТС. Кіраўнік павінен ведаць, як авалодаць любымі тэхнічнымі сродкамі, як аб'яднаць іх у тэхнічны комплекс, змагацца з адваротнай сувяззю паміж мікрафонам і акустычнай сістэмай, забяспечваць якаснае ўспрыманне гуку мікрафонам, дзе размясціць відэакамеру ў розных выпадках здымкі і інш.

Найбольш шырока менеджэрамі вывучаюцца тэмы “ТС апрацоўкі гукавой інфармацыі” і “ТС апрацоўкі відэаінфармацыі” як найбольш сучасныя, перспектыўныя. У якасці метадычнага матэрыялу ў навучальным працэсе для менеджэраў выкарыстоўваюцца рэкламныя праспекты фірмаў, што рэалізуюць сучасныя тэхнічныя сродкі, дзе апісваюцца прызначэнне ТС і іх тэхнічныя характарыстыкі. На занятках студэнты па рэкламных праспектах робяць падбор тэхнічнага забеспячэння мерапрыемства ў залежнасці ад мэт і ўмоў правядзення апошняга.

Курс “Тэхнічныя сродкі навучання” для студэнтаў спецыялізацыі “сусветная і айчынная мастацкая культура” прадугледжвае вывучэнне тэхнічных сродкаў з пункту гледжання выкарыстання іх у навучальным працэсе. Педагагі атрымліваюць веды аб тым, як рыхтаваць інфармацыйны матэрыял, як яго правільна захоўваць і выкарыстоўваць. Значнае месца адведзена вывучэнню ТС статычнай і дынамічнай праекцыі. Асноўнымі відамі праекцыі з'яўляюцца статычная дыяпраекцыя, эпипраекцыя, графапраекцыя. Каб падрыхтаваць інфармацыйны матэрыял для дыяпраекцыі (слайд), прадугледжана вывучэнне тэмы “Фотаапаратура і абсталяванне як сродкі вырабу інфармацыйнага матэрыялу”. дзе студэнты маюць магчымасць правесці фотаздымку, апрацаваць плёнку.

Найбольш перспектыўнымі ў вучэбным працэсе з'яўляюцца тэхнічныя сродкі, якія забяспечваюць спрыяльныя ўмовы ўсебаковага ўспрымання інфармацыйнага матэрыялу. Гэта сродкі дынамічнай відэапраекцыі ў суправаджэнні гуку, якія маюць назву ТС мультымедыя. Ім адведзена значнае месца на спецыялізацыі “сусветная і айчынная мастацкая культура”. Гэта відэамагнітафон і тэлевізар, відэамагнітафон і відэапраектар, графапраектар і праекцыйная панэль, відэамагнітафон або камп'ютэр і інш. Студэнты павінны ведаць правілы эксплуатацыі і камутацыі ТС у адзіны інфармацыйны комплекс, патрабаванні падрыхтоўкі інфармацыйнага матэрыялу да іх. Прадугледжана азнаямленне з тэмай “Гуказабеспячэнне навучальнага працэсу”, дзе выкладаюцца сродкі гукаўзмацнення і гукаўзнаўлення: мікрафон, узмацняльнік, акустычная сістэма, аўдыёмагнітафон, сучасныя ТС мантажу гуку: прайгравальнік мінідыскаў, гукавы працэсар і інш. Часткова вывучаюцца камп'ютэрныя тэхналогіі (выкарыстанне камп'ютэрных мультымедыйных праграм засваення вучэбнага матэрыялу па сусветнай і айчыннай мастацкай культуры). Разглядаюцца камп'ютэрныя і іншыя тэхнічныя сродкі, якія забяспечваюць кантроль за ведамі студэнтаў, напрыклад, аўтаматызаваны модульны клас для правядзення аўтаматызаванага кантролю. Ён дазваляе на працягу дзесяці хвілін рабіць апытанне па запланаванай праграме.

Такім чынам, сённяшні працэс інфарматызацыі культуры немагчыма ўявіць без тэхнічных прылад, прызначаных для больш эфектыўнай, творчай працы карыстальніка.